

Nr 545.

Av herr **Andersson** i Rasjön m. fl., i anledning av Kungl. Maj:ts proposition, nr 266, angående vissa åtgärder för mejerihanterings och smörexportens befrämjande.

I Kungl. Maj:ts proposition nr 266 till årets riksdag föreslås vissa åtgärder för mejerihanterings och smörexportens befrämjande, åtgärder vilka genomförda otvivelaktigt komma att verka till gagn för denna viktiga gren av jordbrukets produktion. Ifrågavarande åtgärder avse dels att främja vissa organisatoriska och tekniska anordningar för mejeridriftens höjande, dels att förbättra exportmöjligheterna för nämnda vara. I sistnämnda avseende ha jämväl motionsvis framförts yrkanden om ytterligare åtgärder från statsmakternas sida för att stärka den svenska smörhandelns ställning å de utländska marknaderna. Även dessa yrkanden synas värda beaktande. Så som läget på smörmarknaden under de senaste veckorna gestaltat sig, krävas förvisso statsingripanden av mera vittgående omfattning, än vad i propositionen föreslagits.

De åsyftade från skilda håll föreslagna åtgärderna till mejerihanterings främjande och smörexportens stödjande kunna emellertid icke beräknas medföra någon verkan förrän efter en relativt lång tidrymd. Och vad åtgärderna till upphjälpande av smörexporten angår beror verkan av dessa ytterst på, huruvida marknad utomlands finnes för de ökade kvantiteter, som vi kunna behöva avyttra. Fråga är därför, om icke någon uppmärksamhet borde ägnas jämväl åt den inhemska smörmarknaden. De vid riksdagens början väckta motionerna om vissa restriktiva bestämmelser beträffande margarintillverkningen syfta i sådan riktning. De däri förordade åtgärderna att skydda smörproduktionen för konkurrensen från margarinindustrien te sig dock mindre tilltalande, alldenstund en därav följande prisstegring på margarin företrädesvis komme att drabba de fattigare befolkningslagren.

För främjandet av den inhemska smörförbrukningen torde åtskilligt vara att vinna genom en ökad propaganda för användningen av detta utomordentligt näringsrika och hälsosamma födoämne. Margarinindustriens energiska reklamarbete borde mötas med en organiserad motoffensiv. Härigenom torde mycket stå att vinna för den svenska mejerihanteringen. Det borde få anses självklart att det allmänna går i spetsen, när det gäller att i nuvarande svåra läge för modernäringen förhjälpa de svenska jordbrukarna till en förbättrad avsättning för mejeriprodukter inom landet. Så är emellertid ingalunda fallet, utan vid de statens verk och inrättningar, där utspisning förekommer, förbrukas så gott som uteslutande margarin. Så är förhållandet inom de tvenne statliga förvaltningsgrenar, som i detta hänseende betyda mest, försvarsväsendet och sinnessjukhusen. Även vid andra inrättningar av statlig och kommunal natur torde smöret ha

helt utträngts av margarinet. Ja till och med vid sjukhusen och barnhemmen har denna näringsfattiga konstprodukt kommit till användning framför det näringsrika och hälsosamma natursmöret.

Vi hålla före, att staten borde ikläda sig de ökade ekonomiska åtaganden, som betingas av en allmän övergång till smörförbrukning vid de statliga inrättningarna. I jämförelse med de krav i övrigt, som nu ställas på statsmakterna för hjälp åt jordbruket, vore detta en förhållandevis ringa uppoffring. För den personal det gäller, skulle en sådan anordning innebära en kostförbättring och säkert hälsas med tillfredsställelse. Kostnadsökningen för utspisningen bör ej hindra en ur andra synpunkter välbehörlig och nyttig åtgärd. Givetvis skulle margarin även i fortsättningen i viss utsträckning användas vid matlagning och bakning och smöret användas företrädesvis som bordssmör.

Av beräkningarna i statsverkspropositionen framgår, att sammanlagda antalet förplägnadsdagar för armén och marinen uppgår till inemot 10,000,000. Med en beräknad smörförbrukning av 50 gram per förplägnadsdag gör detta en årlig kvantitet av 500,000 kilogram. Om man förutsätter att prisskillnaden mellan smör och margarin är kronor 1.25 per kg., skulle merkostnaden för smörutspisning vid försvarsväsendet uppgå till cirka 625,000 kronor.

Antalet underhållsdagar vid sinnessjukhusen uppgår enligt statistiken till cirka 4,700,000, en siffra som ökas i den mån nya sjukhusutrymmen tagas i bruk. Här tillkommer också kostdagar för den personal, som åtnjuter kost från anstalterna i fråga. Man torde för sinnessjukhusen kunna räkna med ett antal utspisningsdagar om sammanlagt cirka 5,500,000. Med samma smörförbrukning, som beräknats för försvarsverken, blir årsbehovet för sinnessjukhusen cirka 275,000 kilogram och merkostnaden vid smörutspisning omkring 350,000 kronor. Motsvarande kalkyler kunna givetvis göras även beträffande andra statliga inrättningar, där utspisning förekommer.

Genom ett årligt anslagsbelopp av 1,000,000 kronor skulle tydligen en ökad smörförbrukning vid statliga inrättningar kunna väsentligt främjas och den inhemska smörmarknaden beredas avsättning för ytterligare minst tre kvarts miljon kilogram. Det torde emellertid vara att förvänta, att om staten ginge in för en dylik utspisningsförbättring, även andra allmänna inrättningar, främst sjukhusen, komme att följa exemplet och en ännu större utökning av den inhemska smörförbrukningen till jordbrukets nytta åvägabringas. Anslaget, som torde bära ges karaktären av reservationsanslag, bör uppföras på nionde huvudtiteln att för åsyftade ändamål ställas till respektive förvaltande verks disposition.

Med stöd av ovanstående hemställes,

att riksdagen måtte till främjande av ökad smörförbrukning vid statliga inrättningar i ungefärlig omfattning med vad ovan anförts under nionde huvudtiteln för budgetåret 1930/1931 anvisa ett extra reservationsanslag av 1,000,000 kronor.

Stockholm den 8 april 1930.

Gustaf Andersson
i Rasjön.

A. W. Lundén.

And. Hilding.